

Överklagade lantmäteriförrättningar – får domstolen göra mer än den tror?

För den som överklagar en lantmäteriförrättning till mark- och miljödomstolen väntar en märklig process vars ram är formad av såväl säregna praktiska, juridiska som kulturella omständigheter.

I domstolsprocessen gäller fastighetsbildningslagen, lagen om mark- och miljödomstolar samt ärendelagen. Denna lagstiftning sätter tillsammans ramen för processen. Inom denna ram kan domstolen ta flera egna initiativ. Exempelvis kan domstolens inhämta bevisning i processen genom materiell processledning med 12 § ärendelagen. I lagkommentar till 12 § ärendelagen beskrivs denna möjlighet vara så pass långtgående att domstolen i vissa situationer till och med kan höra vittnen eller inkalla sakkunniga. Domstolen har även möjligheten att ta initiativ som påminner om de en förrättningslantmätare kan ta i den föregående förrättningsprocessen. Domstolen kan exempelvis besluta om att syn skall hållas precis som förrättningslantmätaren kan domstolen även inkalla upplysning från andra myndigheter snarlikt hur en förrättningslantmätare kan samråda med andra myndigheter.

Givet denna lagstiftning hade man kunnat tro att domstolen har en aktiv roll i domstolsprocessen. I praktiken gör dock domstolen tvärt om! I en intervju med domare och tekniska råd som beslutar i processen för överklagade lantmäteriförrättningar beskrivs processen istället i praktiken likna en civilrättslig tvist. I en civilrättslig tvist kan domstolen inte ta något av ovan nämnda initiativ. Hur kan processen anses så lik en civilrättslig tvist när lagstiftningen för processerna skiljer sig så mycket från varandra?

I en intervjustudie gavs många olika svar på denna fråga. En domare och ett tekniskt råd framförde att domstolen i praktiken inte alls kan ta många av de ovan nämnda initiativ eftersom det skulle strida mot principen om en opartisk domstol och instansordningsprincipen. En annan domare menade att ingenting hindrade domstolen från att exempelvis inhämta bevisning, men att det inte behövdes. Ett annat tekniskt råd gav förklaringen att domstolen har vanan att inta en passiv roll i processen sedan den tid då dessa ärenden avgjordes i allmän domstol. Även om intervjupersonerna intar samma passiva roll i praktiken så resonerar de därmed alltså mycket olika kring vad de kan göra i teorin.

Processen för överklagade lantmäteriförrättningar är processrättsligt en mycket udda fågel som bjuder på flera intressanta frågor. Intervjupersonerna resonerar mycket olika kring vad som är teoretiskt möjligt för dem att göra i processen, vilket innebär att processens ram blir svår att urskilja.